

## ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Бізнес-планування» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Магістр» (магістерська програма «Бізнес-адміністрування»), спеціальності 073 «Менеджмент».

**Предметом** дисципліни є вивчення економічних та управлінських аспектів організації власної справи в умовах розвитку сучасної економіки.

### **Міждисциплінарні зв'язки:**

Дисципліна обов'язкова професійної підготовки, тісно пов'язана з дисциплінами «Економічна теорія», а також є базою для вивчення дисциплін «Економіка підприємства», «Менеджмент», «Організація та планування діяльності підприємства».

## **1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

1.1. **Метою викладання навчальної дисципліни** є забезпечення достатнього рівня теоретичних знань і практичних навичок у здобувачів вищої освіти економічної спеціальності, необхідних для формування у майбутніх фахівців знань організаційних процесів щодо управління аграрним бізнесом та пріоритетних напрямків їх розвитку; формування в майбутніх фахівців теоретичних знань і практичних навичок щодо розробки бізнес-планів в аграрних підприємствах.

1.2. **Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Бізнес-планування» є:** вивчення характеристик і змісту бізнес-плану; вивчення способів та інструментів, які використовуються в процесі його розробки; вивчення теорії і практики організації власної справи; набуття навичок аналізу процесів, що відбуваються у роботі аграрних підприємств. ознайомлення студентів з теоретичними засадами організації власної справи; методичними підходами раціоналізації та проектування підприємницьких структур на селі; оволодіння практичними навичками обґрунтовувати проектні рішення щодо підвищення ефективності роботи підприємств; застосування дослідницьких і організаторських здібностей у процесі розроблення організаційних проектів написання бізнес-планів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані наступні елементи компетентності:

#### *знання:*

- сутності, цілі та логіку розробки бізнес-плану;
- методологію та підходи розробки бізнес-плану.

#### *вміння:*

- визначити структуру та зміст бізнес-плану;
- розробити бізнес-план;
- презентувати бізнес-план.

#### *способи мислення:*

- приймати рішення в ситуаціях, де потрібно вибрати одне з декількох готових рішень; та виходити із ситуацій, де потрібно запропонувати щось нове (домінуючий);
- отримання теоретичних знань та використання їх практично (сфера базових знань).

#### *професійні якості:*

- підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних забезпечити конкурентоспроможність як окремого підприємства так і галузі,

#### *світоглядні якості:*

- уміння максимально використати в своїх інтересах ринкову ситуацію, що склалася або може скластись на визначений проміжок часу, для збільшення виробництва, надання послуг, товарообігу та одержання максимального прибутку;
- оцінити можливості підприємства щодо поліпшення або утримання своїх

позицій,

*громадянські якості:*

- вміти захистити інтереси свого підприємства,

*морально-етичні цінності:*

- намагатися покращити життя споживачів підприємства;

- узгодження виробничих, комерційних, споживацьких і суспільних інтересів, врахування обов'язковості забезпечення «соціального блага» та здійснення «соціальної анімації», утворення в соціумі атмосфери ділового партнерства та співробітництва.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ЄКТС.

## **2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

### **Тема 1. Бізнес-план у ринковій системі господарювання**

Сутність і завдання бізнес-планування в діяльності підприємства. Організація процесу бізнес-планування на підприємстві. Функції та види бізнес-планів. Формування інформаційного поля бізнес-плану. Загальна методологія розробки бізнес-плану. Комп'ютеризація процесу бізнес-планування.

### **Тема 2. Підготовча стадія розробки бізнес-плану**

Формування інформаційного поля бізнес-плану. Загальна методологія розробки бізнес-плану. Комп'ютеризація процесу бізнес-планування

### **Тема 3. Логіка розробки бізнес-плану**

Структура та логіка розробки бізнес-плану. Вплив специфіки сфери майбутнього бізнесу на структуру і зміст бізнес-плану. Зміст складових бізнес-плану.

### **Тема 4. Продукція (послуги), ринок та конкуренція**

Галузь, підприємство та його продукція. Показники, за якими характеризують галузь, підприємство та його продукцію. Тенденції в розвитку галузі. Стадії розвитку підприємства. Властивості продукту. Стадії розробки продукту.

### **Тема 5. Маркетинг-план**

Мета та логіка розробки маркетинг-плану. Визначення цілей і завдань маркетингової діяльності підприємства. Вибір і обґрунтування стратегії маркетингу і програм, що її забезпечують: цільовий ринок підприємства; номенклатура та асортимент продукції; система збуту та реалізації продукції; політика ціноутворення; способи організації рекламної компанії; політика підтримки продукції підприємства. Розробка бюджету маркетингу.

### **Тема 6. Виробничий план**

Головне завдання та складові виробничого плану аграрного підприємства. Виробнича програма з рослинництва. Планування врожайності та розміру посівних площ сільськогосподарських культур. Система сівозмін. Планування обсягів виробництва продукції та її розподілу. Ресурсне забезпечення виробничої програми з рослинництва. Виробнича програма з тваринництва. Планування продуктивності та чисельності поголів'я тварин. Планування обсягів виробництва продукції та її розподілу. Ресурсне забезпечення виробничої програми з тваринництва. Виробнича програма з обслуговуючих та промислових виробництв. Їх ресурсне забезпечення.

### **Тема 7. Організаційний план**

Завдання організаційного плану. Проектування організації управління. Формування

структури управління і організаційної структури. Проектування організаційно-правової форми аграрного підприємства.

#### **Тема 8. Фінансовий план**

Значення, зміст і технологія розробки фінансового плану. Стратегія фінансування. План доходів і видатків. Аналіз критичних точок бізнес-проекту. План грошових надходжень і виплат. Плановий баланс. Очікувані фінансові коефіцієнти. Оцінка ефективності інвестицій.

#### **Тема 9. Презентація бізнес-планів**

Цілі і завдання презентації бізнес-плану. Організація проведення презентації бізнес-плану. Способи підвищення ефективності презентації бізнес-плану. Методологічні основи експертизи бізнес-планів. Критерії оцінки якості обґрунтування бізнес-плану та його розділів.

### **3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**

#### **Основна**

1. Агафонова Л.Г., Підготовка бізнес-плану : Практикум. / Агафонова Л.Г., Рогов О.В. - К.: Знання, 1999. – 186 с.
2. Алексеева М.М. Планирование деятельности фирмы. / Алексеева М.М. – М.: Финансы и статистика, 1997. - 248 с.
3. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: [навч.-метод, посібник для самост. вивч. дисц.] / С.Ф. Покропивний, С.М. Соболев, Г.О. Швиданенко, Л.М. Шапринська. – К.: КНЕУ, 2001. – 160 с.
4. Бізнес-менеджмент : Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / [Л.І. Федулова, В.Г. Федоренко, В.Ф. Гриньов та ін.]. – К.: МАУП, 2007. – 632 с.
5. Бізнес-план розвитку сільськогосподарського підприємства : Навч. посібник / [Дробот В.І., Мартьянов М.Ф., Соловйов М.Ф. та ін.]. – К.: Мета, 2003. – 336 с.

#### **Допоміжна**

6. Василик О. Д. Державні фінанси України : Навч. посібник. / Василик О.Д. – К.: Вища шк., 1997. – 383 с.
7. Горемьпсин В.А. Планирование на предприятиях : Учебник / Горемькин В.А. – М.: Филинь, 2002. - 328 с.
8. Должанський І. З. Конкурентоспроможність підприємства: Навч. посібник / Должанський І. З., Загорна Т. О. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
9. Ильин А.И. Планирование на предприятии: Учебное пособие. В 2 ч / Ильин А.И. – Мн.: ООО «Новое знание», 2000. – 312 с.
10. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування : Навч. посібник. / Крамаренко Г.О. – К.: ЦНЛ, 2003. – 224 с.
11. Личко К. П. Прогнозирование и планирование агропромышленного комплекса. / Личко К. П. – М: Гардарики, 1999. – 264 с.
12. Македон В.В. Бізнес-планування : Навч. посіб. / Македон В.В. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 236 с.
13. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність : Навч. посібник. / Майорова Т. В. – К.:ЦУЛ, 2003. – 376 с.
14. Національна економіка : Підручник / [П.В. Круш, С.О. Тульчинські М.В. Шашина та ін] за ред. П.В. Круша. – К.: Каравела, 2008. – 416 с.
15. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві : Підручник. / Нелеп В. М. – К.: КНЕУ, 2000. – 372 с.

16. Нелеп В. М. Планування на аграрному підприємстві : Навч. метод, посібник для самост. вивч. дисц. / Нелеп В.М. – К.: КНЕУ, 2002. – 280 с.
17. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства : Підручник. – К.: Скарби, 2002. - 336 с.
18. Планування та прогнозування в умовах ринку : Навч. посібник / [В.Г. Воронкова, С.А. Картаєв, А.М. Ткаченко та ін.], за ред. В.Г. Воронкової. – К.: В.Д. «Професіонал», 2006. – 608 с.
19. Планування діяльності підприємства : Навч. посіб. / [О.В. Шимко, В.С. Рижиков, С.М. Грибкова та ін.]. – К.: Центр навч. літератури, 2006. – 296 с.
20. Планування діяльності підприємства: Навч.-метод, посібник для самост. вивч. дисц. / [Белов М.А., Євдокимова Н.М., Москалюк В.Є. та ін.]; за ред. В.Є. Москалика. – К.: КНЕУ, 2002 – 252 с.
21. Сумець О.М. Стратегія підприємства. Теорія, ситуації, приклади : Навч. посібник / Сумець О. М. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 320 с.
22. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки : Навч. посібн. / Стеченко Д. М. – К.: МАУП, 2000. – 176 с.
23. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства : Навч. посіб. / Г. М. Тарасюк, Л. І. Шваб. – К.: «Каравела», 2003. – 432 с.
24. Тарасюк Г.М. Управління проектами : Навч. посібник. / Тарасюк Г.М. – К.: Каравела, 2006. - 344 с.
25. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства : Навч. посібний. / Цал-Цалко Ю.С. – Житомир: ЖГП, 2002. – 648 с.
26. Шулік І. І. Макроекономіка : Навчальний посібник / Шулік І.І., Дорофєєв О.В., Березіна Л.М. / За ред. Шулік І.І. – Полтава: РВВПДАА, 2008. – 196 с.

#### **Інформаційні ресурси**

1. Сайти періодичних видань: «Економіка АПК», «Економіка України», «Пропозиція»